

MUZEUM
EMIGRACJI
GDYNIA ul. Polska 1

Praca z uczniem z doświadczeniem migracji w polskiej szkole

Rekomendacje stworzone podczas seminarium
Uczeń z doświadczeniem migracji w polskiej szkole
23 listopada 2019 r. w Muzeum Emigracji w Gdyni

Opracowanie: Marta Otrębska, Ludwika Radacka-Majek

Spis treści

Rekomendacje dla szkół i nauczycieli

Rozpocznij od przygotowania społeczności przyjmującej	3
Ukaż ucznia z doświadczeniem migracji jako ważną osobę w szkolnej społeczności	4
Zaangażuj rodziców i opiekunów swoich uczniów i uczennic	5
Staraj się uczestniczyć w szkoleniach	5
Korzystaj z dobrych praktyk i dostępnych form przeciwdziałania dyskryminacji	6

Rekomendacje systemowe

Stworzenie Sieci Specjalistów pracujących z osobami z doświadczeniem migracji	7
Zwiększenie dostępności materiałów do nauczania języka polskiego jako obcego	7
Zwiększenie możliwości indywidualnego podejścia do ucznia z doświadczeniem migracji	8
Powołanie Koordynatora ds. pracy z uczniem z doświadczeniem migracji	9
Wsparcie rodziców dzieci z doświadczeniem migracji	10

Rekomendacje dla szkół i nauczycieli

Rozpocznij od przygotowania społeczności przyjmującej

Pracę z dziećmi z doświadczeniem migracji warto rozpocząć od przygotowania społeczności szkolnej na przyjęcie takiej osoby. Cenne jest, aby organizować warsztaty antydyskryminacyjne czy te poruszające tematykę wielokulturowości. Ważne, aby takie warsztaty prowadzili specjaliści spoza szkoły, gdyż uczniowie chętniej mówią o swoich opiniach osobom, od których nie są zależne np. ich oceny. Dobrym pomysłem jest zorganizowanie wycieczki do miejsc, które w swojej ofercie posiadają możliwość przeprowadzenia warsztatów antydyskryminacyjnych.

Zorganizuj cykl spotkań w szkole z „ciekawymi osobami” – jednym z gości może być imigrant. Jeśli w najbliższym otoczeniu nie znasz żadnego migranta, który mógłby opowiedzieć uczniom o swoich doświadczeniach, możesz skontaktować się z organizacjami, które mają kontakt z takimi osobami. Swoją pomoc może zaoferować na przykład Rada Imigrantów i Imigrantek w Gdańsku czy Muzeum Emigracji w Gdyni, które także posiada w swojej ofercie edukacyjnej warsztaty antydyskryminacyjne oraz spotkania z migrantami.

Możesz też zdecydować się na zorganizowanie spotkania z osobami, które najczęściej doświadczają dyskryminacji ze strony społeczeństwa. Są to między innymi osoby z niepełnosprawnościami, migranci, przedstawiciele mniejszościowych religii. W takiej sytuacji najlepiej sprawdzi się metoda **Żywej Biblioteki**. Jak to zrobić? Zajrzyj do linków poniżej!

Strona Żywa Biblioteka Polska

Przykładowe Tytuły Żywych Książek

Rekomendacje dla szkół i nauczycieli

Ukaż ucznia z doświadczeniem migracji jako ważną osobę w szkolnej społeczności

Kraj, z którego pochodzi uczeń z doświadczeniem migracji z pewnością ma ciekawą kulturę i tradycję. Spróbuj razem z uczniami zorganizować **Tydzień kultur świata**. Każdego dnia prezentowany jest wybrany kraj. Postaraj się, aby dziecko pochodzące np. z Ukrainy mogło zaprezentować swój kraj kolegom i koleżankom. A może w Twojej szkole są uczniowie, którzy mieszkali w innym kraju i wrócili do Polski? Takie osoby też mogą opowiedzieć o zwyczajach tego kraju. Bezpośrednie doświadczenia opowiadane przez dzieci są bardziej wartościowe w odbiorze niż treści przeczytane w podręczniku szkolnym.

Istnieją bajki, które znamy wszyscy, niezależnie od tego skąd pochodzimy. Wybierz z uczniami ich ulubioną bajkę i zorganizujcie **Dzień Czytania Bajek**. Wybraną bajkę uczniowie czytają swoim kolegom i koleżankom w kilku wersjach językowych. Dzięki temu możemy posłuchać jak brzmi dany język, a szkolna społeczność ma okazję przekonać się jak niełatwo jest funkcjonować w świecie, w którym nie znamy języka.

Jeśli w Twojej szkole jest dużo uczniów, którzy pochodzą np. z Ukrainy, możesz zorganizować **punkt wymiany językowej**. Polacy uczą polskiego ukraińskich uczniów i odwrotnie. Znajomość języków to wspólnie bardzo cenna umiejętność!

Rekomendacje dla szkół i nauczycieli

Zaangażuj rodziców i opiekunów swoich uczniów i uczennic

Organizujecie wydarzenie rodzinne lub szkolny festyn? To świetna okazja do tego, aby popracować nad integracją w kontekście nowych uczniów w szkole. Możesz np. zorganizować test wiedzy na temat krajów między rodzinami. Istnieje wiele aplikacji, które w ciekawy sposób pozwalają na przeprowadzenie testu wiedzy w duchu zdrowej rywalizacji. Warto wówczas stworzyć grupy w taki sposób, aby mogły spotkać się ze sobą osoby, które się nie znają.

Staraj się uczestniczyć w szkoleniach

Zanim rozpoczniemy wymagać od naszych uczniów postawy otwartości wobec nowych kolegów i koleżanek, rozpoczniemy od siebie. Uczestnicząc w warsztatach antydyskryminacyjnych, warto uświadomić sobie czy jestem osobą tolerancyjną i czy wiem, jak reagować na przejawy dyskryminacji?

Nie zapominajmy o tym, że szkolenia takie powinny przechodzić także osoby tzw. „pierwszego kontaktu”, jak na przykład obsługa szkoły, pracownicy sekretariatów. Szkoła to nie tylko nauczyciele, to także wiele osób, z którymi uczniowie i rodzice mają kontakt na co dzień.

Rekomendacje dla szkół i nauczycieli

Korzystaj z dobrych praktyk i dostępnych form przeciwdziałania dyskryminacji

W swojej pracy prawdopodobnie niejednokrotnie spotkasz się z przejawami dyskryminacji różnych grup. Warto wiedzieć, jakie są dostępne formy ich przeciwdziałania oraz jak pomóc osobom doświadczającym tego zjawiska.

Zajrzyj na strony organizacji zajmujących się prawami człowieka, takich jak **Amnesty International**, **Fundacja na Rzecz Różnorodności Społecznej**, **Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej** czy **Kampania Przeciw Homofobii**. Jako pracownik szkoły możesz na przykład stać się opiekunem Szkolnej Grupy Amnesty International.

Zapoznaj się z odnośnikami poniżej!

Szkolne Grupy Amnesty International

Publikacja *Przeciwdziałanie dyskryminacji w szkole i zapewnienie równego traktowania w edukacji. Podsumowanie konferencji „Równa szkoła – szkoła bez dyskryminacji”*

Materiały edukacyjne Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno - Społecznych i Szkoleń

Publikacja *Praca z uczniem cudzoziemskim. Przewodnik dobrych praktyk dla dyrektorów, nauczycieli, pedagogów i psychologów*

Rekomendacje systemowe

Stworzenie Sieci Specjalistów pracujących z osobami z doświadczeniem migracji

Ważnym krokiem we wspieraniu grup zaangażowanych w pracę z osobami z doświadczeniem migracji jest stworzenie sieci specjalistów – nauczycieli, pracowników instytucji kultury, przedstawicieli jednostek samorządu lokalnego oraz pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych.

Celem sieci jest przede wszystkim wymiana dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie pracy z tą grupą społeczną, ale również wspólne tworzenie inicjatyw skierowanych właśnie do tej grupy. Dzięki temu zdobyta wiedza i doświadczenie nie kumuluje się w obrębie jednej instytucji, a wspiera działania realizowane również przez inne podmioty. Takie działanie może skutkować zwiększeniem motywacji aktorów zaangażowanych w pracę na rzecz osób z doświadczeniem migracji, zwiększeniem współpracy między jednostkami miejskimi, wzmocnieniem oraz rozszerzeniem realizowanych działań i zwiększeniem ich efektywności.

Zwiększenie dostępności materiałów do nauczania języka polskiego jako obcego

Bardzo ważnym aspektem pracy z dziećmi z doświadczeniem migracji jest zapewnienie im wystarczającego dostępu do nauki języka polskiego. Istotnym staje się zwiększenie dostępności materiałów dydaktycznych dotyczących nauczania języka polskiego jako obcego, a także możliwości dokształcania nauczycieli w tym zakresie.

Rekomendacje systemowe

Zwiększenie możliwości indywidualnego podejścia do ucznia z doświadczeniem migracji

Migracja to doświadczenie, które całkowicie zmienia dotychczasowe życie ucznia – zmianie ulega jego otoczenie, środowisko, w którym wzrasta, język, którym się uczy. Z tego względu początki nauczania mogą być trudniejsze niż w przypadku polskich wychowanków – uczniowie nie znają jeszcze języka, w związku z czym nauka pozostałych przedmiotów również może sprawiać im kłopoty. Jednak z czasem może okazać się, że wraz z polepszeniem poziomu języka, wzrasta również poziom znajomości pozostałych dziedzin i uzasadnione staje się przesunięcie takiej osoby do wyższej klasy w trakcie trwającego roku szkolnego.

Jeżeli o przyjściu ucznia z doświadczeniem migracji wiemy już wcześniej, jeszcze przed przerwą wakacyjną, warto zachęcić rodziców do tego, aby naukę rozpoczął jeszcze pod koniec roku szkolnego. Jest to bowiem moment, w którym oceny są już zazwyczaj wystawione i nauczyciele mogą skupić się na wspomaganiu procesu integracji takiego ucznia z nową grupą kolegów i koleżanek.

Rekomendacje systemowe

Powołanie Koordynatora ds. pracy z uczniem z doświadczeniem migracji

Dobrym pomysłem może być również powołanie w szkole Koordynatora ds. pracy z uczniem z doświadczeniem migracji. Taka osoba powinna mieć doświadczenie w pracy zarówno z uczniem, jak i rodzicem, i wspierać dzieci w procesie adaptacji. Jest to ważne zwłaszcza na początku ścieżki edukacyjnej w nowym kraju – kiedy uczeń nie dość, że nie zna języka, to jeszcze nie poznał swoich rówieśników na tyle, aby prosić ich o wsparcie w trudnych sytuacjach. To bardzo ważne, aby wskazać uczniom konkretną osobę, do której wiedzą, że mogą zwrócić się prośbą o pomoc, z którą mogą szczerze porozmawiać o swoich problemach i poprosić o radę.

Przy wyborze takiej osoby szczególnie ważna zdaje się znajomość różnych języków oraz wiedza o psychologicznych procesach związanych ze zmianą miejsca zamieszkania i wchodzeniem w proces adaptacji kulturowej.

Do przeczytania:

Publikacja Asystent kulturowy - innowacyjny model pracy w szkołach przyjmujących dzieci cudzoziemców

Rekomendacje systemowe

Wsparcie rodziców dzieci z doświadczeniem migracji

Zetknięcie się z polskim systemem edukacji jest nowością nie tylko dla dzieci, ale także dla rodziców. Mogą być oni przyzwyczajeni do zupełnie innych zasad działania systemu edukacji w kraju ich pochodzenia, ponadto oni również zmagają się z barierą językową po przyjeździe do kraju. Z tego względu tak ważne staje się przeszkolenie pracowników pierwszego kontaktu, ale trafnym pomysłem jest również przygotowanie pakietów startowych – poradników dla rodziców o tym, jak poruszać się po polskim systemie szkolnictwa.

Przykładem może być tutaj broszura przygotowana w ramach wdrażania „Wrocławskiej Strategii Dialogu Międzykulturowego 2018-2022”, do ściągnięcia w trzech wersjach językowych:

- wersja polska
- wersja angielska
- wersja rosyjska

oraz broszura wydana przez Biuro Edukacji m. st. Warszawy, do ściągnięcia w ośmiu wersjach językowych:

- wersja polska
- wersja angielska
- wersja wietnamska
- wersja ukraińska
- wersja rosyjska
- wersja białoruska
- wersja czeczeńska
- wersja arabska